

УДК 378.14.015.62

МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА В ПРОВІНЦІЇ ЧЖЕЦЗЯН Го Іцзян

MUSIC AND PEDAGOGICAL EDUCATION IN ZHEJIANG PROVINCE Guo Yijiang

Розкрито досвід організації музично-педагогічної освіти трьох найбільш потужних закладів вищої освіти провінції Чжецзян у Китайській Народній Республіці: Чжецзянської музичної консерваторії, Чжецзянського нормального (педагогічного) університету та Ханчжоуського нормального (педагогічного) університету. З'ясовано, що всі три виші мають у своїй структурі окремі підрозділи, чия діяльність сконцентрована на реалізації мистецької та мистецько-педагогічної освіти: коледжі та школи мистецтв, зокрема, школи музики. Виявлено, що всі перелічені університети та мистецькі школи у своїй структурі мають найновіше матеріально-технічне забезпечення, достатню кількість приміщень для мистецько-педагогічного процесу, творчості та презентації її результатів. Аналіз освітньої програми за спеціальністю Музикознавство (викладання) бакалаврського рівня вищої освіти Школи музики Ханчжоуського педагогічного університету дав підстави для висновку про увагу її розробників до деталізації цілей і результатів навчання за освітніми програмами музично-педагогічного спрямування. Конкретні вимоги до випускника (результати навчання в українській педагогічній термінології) об'єднані в 4 групи: 1) дієва мораль вчителя; 2) вміння навчати; 3) вміння виховувати; 4) розвиток та інновації. Програма наводить до певної міри розгорнуту характеристику кожної групи і конкретизує її. Привертає увагу урізноманітнення переліку навчальних дисциплін, особливо дисциплін вільного вибору здобувачів освіти, не тільки активне застосування сучасної цифрової техніки в освітньому процесі, але й навчання майбутніх музикантів-педагогів впевнено користуватися такими технічними можливостями у своїй творчій і педагогічній діяльності. Для китайських педагогів має стати корисним досвід українських колег з організації різноманітних видів практик у процесі реалізації освітніх програм музично-педагогічного спрямування, розробки освітніх програм та їх науково-методичного супроводу.

Ключові слова: музично-педагогічна освіта, освітня програма, навчальна дисципліна, дисципліни за вибором здобувачів освіти, результати навчання, кредит, практика.

This article discusses the experiences of three prominent institutions of higher education in Zhejiang Province, People's Republic of China, in organizing musical and pedagogical education: Zhejiang Conservatory of Music, Zhejiang Normal (Pedagogical) University, and Hangzhou Normal (Pedagogical) University. Each of these institutions has dedicated divisions

within its structure that focus on providing art and art-pedagogical education, including schools of music. All three universities and art schools have modern material and technical support, with sufficient premises for artistic and pedagogical processes, creativity, and presentation of results. An analysis of the Musicology (Teaching) bachelor's degree program at the School of Music of Hangzhou Pedagogical University revealed a detailed approach to setting goals and outcomes for learning in music-pedagogical education. The program outlines specific requirements for a graduate in four groups: 1) effective teacher morale; 2) ability to teach; 3) ability to educate; and 4) development and innovation. Each group is described in detail, and the program also includes a diverse list of educational disciplines, including those chosen by students. The program not only utilizes modern digital technology in the educational process but also trains future musicians-pedagogues to confidently use such technical opportunities in their creative and pedagogical activities. The Ukrainian experience in organizing various types of practices in implementing educational programs in music-pedagogical education, as well as developing and supporting educational programs, can be useful for Chinese teachers.

Key words: music-pedagogical education, educational program, educational discipline, disciplines chosen by students of education, study results, credit, practice.

Вступ. Процеси глобалізації і демократизації освіти стали реальністю ХХІ ст. У нинішніх умовах системи освіти багатьох країн світу стикаються з одними й тими ж глобальними викликами і прагнуть здійснити модернізацію національних освітніх систем у спільних напрямках. Зближення національних освітніх систем висуває на перший план проблеми виявлення глобальних закономірностей і тенденцій розвитку освіти та врахування їх специфічних проявів у різних країнах; пошуку, вивчення, узагальнення і поширення прогресивного досвіду вирішення нагальних питань, накопиченого в історії становлення і розвитку національних освітніх систем; прогнозування перспективних шляхів еволюції механізмів міжпоколінної трансмісії соціального досвіду і плекання національних інтелектуальних еліт.

Україна і Китай хоч і належать до абсолютно різних регіональних цивілізацій, проте мають багато спільного у своїй історії. Так, О. Сосюкіна (2013) вважає, що коріння достатньо дружніх відносин китайців і українців сягає часів ще Київської Руси. Та й із сучасною Україною як незалежною самостійною державою Китай продовжує політику багатосторонньої співпраці безпосередньо з 1992 року (Сосюкіна, 2013, с. 63). І в ХХ столітті наші країни проходили у своєму суспільно-політичному розвитку низку схожих етапів. Варто згадати, що молода Китайська Народна Республіка розбудовувала свою систему освіти, маючи за зразок систему освіти СРСР і, зокрема, України, більша частина території якої за тих часів була

окупована «країною рад». Цим зумовлюються схожі риси і проблеми, що їх переживають національні освітні системи двох країн.

З огляду на це для педагогів-науковців і освітян-практиків як Китаю, так і України вивчення, аналіз, творче використання досвіду партнерів становить чималий інтерес.

Аналіз наявних публікацій. Знаний український дослідник В. Кіктенко глибоко аналізує історію розвитку українського китаєзнавства з XVIII століття (Кіктенко, 2002).

Основи досліджень системи освіти Китаю заклали М. Бічурин (2002), Н. Боровська (2003), Д. Макгован (2003), О. Машкіна (2009), О. Михайличенко (1996), С. Харченко (2011), О. Шпарик (2012), О. Шрестха (1996) та ін.). Історію китайської педагогічної освіти вивчала М. Боєнко (2006), сучасний стан наукової думки і досвід підготовки освітянських кадрів – Н. Джгун (2012), Л. Калашник (2014), Н. Котельнікова (2013), В. Лунячек (2013), Д. Перепада (2015) та ін.

Останнім часом українські науковці мають змогу знайомитися з актуальним станом освітянської справи в Китаї «з перших рук» – від численних здобувачів освіти з КНР, які навчаються в українських вишах, насамперед в аспірантурі, на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти. Науково-педагогічна школа Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди дала старт науковим кар'єрам молодих дослідників з КНР: Ван Сяофей (2021), Го Цзяфей та Ду Цзінсюй (2021), Дай Чжен (2020), Лей Сяо (2021), Лі Янь (2018), Лу Шаньшань (2012), Пей Чжиюн (2020), Се Фей (2021), Сунь Цзінцю (2018), У Янлінь (2018), Хань Чжанлянь (2018), Цзен Гуанхай (2020), Цзі Іпін (2021), Цзю Дутін (2020), Чень Цзін (2018), Чжан Лун (2017), Чжан Ювень (2020) та ін.

Прирощенню знання, з-поміж іншого, про систему мистецької та, зокрема, музично-педагогічної освіти сприяє виконання під керівництвом провідних українських науковців досліджень молодими китайськими вченими: Лю Лянь (2014), Лю Цяньцянь (2011), Лян Сяо Мей (2015), У Іфан (2012), Фу Сяоцзін (2012), Цзян Лібінь (2013), Чжан Яньфен (2012), Шугуан Шугуан (2011) та ін.

Під керівництвом харківських педагогів досліджуються теорія і практика підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, музично-педагогічних кадрів для закладів освіти різних рівнів Нового Китаю: Ван Цзін І (2021), Ван Юечжи (2020), Лі Сіньцзе (2020), Ло Юаньвень (2021), Лю

Чан (2021), Тань Сяо (2017), Фань Чженсюань (2019), Цзи Фенлай (2020), Чень Хуейхуей (2018), Чжан Ян (2020), Чжоу Мін (2021), Чжоу Юнь (2020), Ян Чженьюй (2020) та ін. Водночас молоді китайські музиканти-педагоги знайомляться з теоретичними напрацюваннями й вивчають досвід своїх наставників. Безумовно, такий обмін є обопільно вигідним як для китайських, так і українських педагогів.

Мета статті полягає в розкритті досвіду розробки та реалізації освітніх програм музично-педагогічного спрямування у закладах вищої освіти провінції Чжецзян.

Виклад основного матеріалу.

У провінції Чжецзян музично-педагогічна освіта здійснюється на базі трьох університетів: Чжецзянської музичної консерваторії (*zhejiang conservatory of music*, n. d.), Чжецзянського нормального (педагогічного) університету (*浙江师范大学*, n. d.) та Ханчжоуського нормального (педагогічного) університету (*Hangzhou Normal University*, n. d.).

Музична консерваторія Чжецзяна (ZJCM) є державним мистецьким університетом денної форми навчання, акредитованим Міністерством освіти КНР. ZJCM заснована і спонсорується народним урядом провінції Чжецзян та Департаментом культури і туризму КНР.

Консерваторія розташована в Ханчжоу, столиці провінції Чжецзян (східний Китай), місті, що пишається трьома пам'ятками світової культурної спадщини: Західним озером, Великим каналом і археологічними руїнами міста Лянчжу. Кампус із загальною площею приміщень 360 000 квадратних метрів містить 1 великий театр, 3 концертні зали, 3 малі театри, 2 студійні зали, 104 репетиційних зали, 935 фортепіанних класів, 8 студій звукозапису, бібліотеку та інші приміщення для навчання та мистецької практики.

ZJCM пропонує 8 навчальних спеціальностей:

- Музикознавство;
- інструментальне виконавство;
- композиція;
- теорія музики;
- дослідження з хореографії;
- хореографічна постановка;
- хореографічне виконавство;
- мистецтво та технології.

Консерваторія об'єднує 12 академічних кафедр:

- кафедра композиторської та диригентської майстерності;
- кафедра музикознавства;
- кафедра музичної освіти;
- кафедра фортепіано;
- кафедра вокалу та опери;
- кафедра китайських традиційних інструментів;
- кафедра оркестру;
- кафедра поп-музики;
- кафедра танцю;
- кафедра драми;
- кафедра музичної інженерії;
- школа гуманітарних та соціальних наук.

Поряд із цим, функціонують Школа безперервної освіти, Школа підприємництва, Школа міжнародної освіти та Школа талантів.

Консерваторія здійснює наукові дослідження на базі потужних дослідницьких установ регіонального та національного рівня, що розташовані на її території:

- Ключова лабораторія технології інтелектуальної обробки цифрової музики Міністерства культури та туризму;
- Чжецзянський інженерно-дослідницький центр цифрової музики;
- Чжецзянський дослідницький центр літератури та мистецтва.

Консерваторія також має чимало дослідницьких платформ університетського рівня: Інститут вищої освіти для музики, Інститут театрознавства, Інститут музикознавства, Інститут вивчення танцю, Інститут передових досліджень у галузі мистецтва та культурного менеджменту та Інститут музичної культури.

Функціонують камерна філармонія, камерний оркестр китайської музики, симфонічний оркестр, оркестр китайської музики та хор.

Консерваторія активно здійснює інтернаціоналізацію своєї діяльності в межах угод про співпрацю з понад 30 міжнародними престижними установами, такими як Королівська музична академія та Королівський північний музичний коледж у Великобританії, Академія музики Ліста та Університет Етвоса Лоранда в Угорщині, Міланська консерваторія в Італії.

Показово, що консерваторія стала ініціатором заснування Союзу музичних академій Китаю та Центрально-Східної Європи для поглиблення міжнародних обмінів і співпраці.

Провідною в забезпеченні реалізації освітніх програм музично-педагогічного спрямування є кафедра музичної освіти – найбільший академічний орган Чжецзянської музичної консерваторії. Для задоволення потреб розвитку музичної освіти в нову еру у вересні 2020 року в структурі кафедри було офіційно засновано Інститут вищої музичної освіти.

Кафедра забезпечує освітній процес за однією програмою бакалаврату – музикознавство (або музична освіта) та двома освітніми програмами магістратури – дослідження музичної освіти (академічне спрямування) і музична освіта (професійне спрямування). Слід підкреслити, що освітня програма Музикознавство бакалаврського рівня визнана зразковою на національному рівні.

Кафедра музичної освіти має у своїй структурі 4 навчальних відділи: 1) вокальної музики; 2) фортепіано; 3) теорії музики та педагогіки; 4) мистецької практики.

На червень 2022 року контингент здобувачів музично-педагогічної освіти денної форми навчання налічував 481 особу в бакалавраті та 58 здобувачів магістерського рівня, для яких Музична консерваторія Чжецзяна створила всі умови для навчання, наукових досліджень і творчості.

Чжецзянський педагогічний університет (ZJNU), заснований у 1956 році, сьогодні є одним із 100 найкращих університетів Китаю та провідним закладом вищої освіти провінції.

ZJNU спеціалізується на педагогічній освіті з кількома галузями навчання. Він пропонує 56 освітніх програм бакалаврату, 53 магістерські програми, 30 докторських програм і 1 програму без отримання ступеня. До цього числа входять 7 програм бакалаврату і 21 програма післядипломної освіти, які викладаються англійською мовою. Реалізацію освітніх програм забезпечують 20 коледжів, а саме: Chuyang Honors College, коледж економіки та менеджменту, Китайсько-африканська міжнародна бізнес-школа, Коледж права та політичних наук, Школа марксизму, Педагогічний коледж, Ханчжоуський коледж дошкільної педагогічної освіти, Коледж фізичного виховання та здоров'я, Гуманітарний коледж, Коледж іноземних мов, Коледж музики, Коледж образотворчого мистецтва, Коледж комунікації та творчої культури, Коледж фізики та електронної інформаційної техніки, Коледж математики та інформатики, Коледж хімії та наук про життя, Коледж географії та наук про навколишнє середовище, Коледж міжнародної освіти, Інженерний коледж, Коледж професійно-технічної підготовки та Коледж Синчжі.

В університеті навчається понад 25 000 студентів, 6 000 аспірантів і понад 3000 іноземних студентів. Серед загальної кількості 2850 співробітників є 1920 штатних викладачів, у тому числі 340 професорів і 680 доцентів, 800 викладачів мають науковий ступінь доктора наук. Університет добре оснащений сучасним багатофункціональним обладнанням. Колекція бібліотеки налічує понад 3,7 мільйона друкованих книг і 2,2 мільйона електронних книг.

ZJNU докладає наполегливих зусиль, щоб відкритися зовнішньому світу. За останні роки були створені зв'язки академічного обміну та співпраці між цим університетом та понад 280 іноземними університетами й науково-дослідними інститутами у понад 60 країнах. Розроблено програми обміну студентами з понад 40 закордонними університетами-партнерами. Наразі університет створив шість Інститутів Конфуція в США, Україні, Камеруні, Мозамбіку, Танзанії та Південній Африці. Університет уповноважений Міністерством освіти набирати іноземних студентів, які фінансуються китайськими урядовими стипендіями та стипендіями Інституту Конфуція.

Освітній процес музично-педагогічних програм забезпечує Музичний коледж, створений у структурі ZJNU у 1985 році. На той час це був один із перших відділів у провінції Чжецзян, який набирав студентів музичного профілю. Коледж наразі пропонує три бакалаврські спеціальності: музикознавство, танець і музикознавство (китайсько-іноземна співпраця). Здійснюється набір здобувачів ступеня магістра з музики та танцю, магістра освіти та магістра мистецтва.

До складу Коледжу музики входять відділи теорії та композиції; вокальної музики; фортепіанної, оркестрової та народної музики; танцю; відділення педагогічної практики; відділення соціального обслуговування; відділення міжнародного співробітництва; центр музичних досліджень та інші заклади.

Будівля Коледжу музики займає площу 13000 квадратних метрів, з передовими мультимедійними класами, кімнатою виробництва MIDI, лабораторією Орфа, аудиторією цифрового фортепіано, аудиторією хору, залом для танцювальних репетицій, фортепіанною кімнатою, студією звукозапису, кімнатою аналізу голосу та концертним залом. Коледж має колекцію з понад 40000 томів китайських та іноземних музичних професійних книг, періодичних видань, платівок і компакт-дисків, що

забезпечує хорошу платформу для викладання, проведення наукових досліджень і мистецької практики здобувачів освіти.

За понад 30 років роботи коледжу сформувалася модель підготовки фахівців, яка акцентує увагу на практиці та розвитку особистості.

Коледж музики також налагодив співпрацю з багатьма відомими університетами в країні та за кордоном. Щороку група кращих студентів їде до художніх коледжів у Сполучених Штатах, Японії, Європі та інших країнах для навчання за обміном. З 2017 року Коледж музики співпрацює зі Школою музики Університету штату Емпорія в Сполучених Штатах для виконання 121 проєкту подвійного диплому китайсько-американського плану підготовки фахівців. З 2020 року Коледж музики співпрацює для виконання «3+1» проєкту співробітництва бакалаврату в галузі музикознавства та виховання яскравих міжнародних музичних талантів. В останні роки первинний рівень працевлаштування випускників бакалаврату перевищував 96%, а рівень прийому випускників бакалаврату до магістратури перевищив 30%.

Ханчжоуський педагогічний університет був заснований у 1908 році як офіційна двоступенева нормальна (педагогічна) школа Чжецзяна. У 1913 році він був перейменований у першу нормальну школу провінції Чжецзян. У часи потрясінь університет почав змінюватись і став піонером Чжецзяна в галузі демократії та науки. У 1978 році на базі нормальної школи Ханчжоу був утворений Педагогічний коледж Ханчжоу. На початку XXI століття до нього були послідовно приєднані кілька закладів освіти. І 2007 рік ознаменував народження нового Педагогічного коледжу Ханчжоу, офіційно нинішнього Педагогічного університету Ханчжоу.

Упродовж історії тривалістю понад століття одне покоління за іншим у Ханчжоуському педагогічному університеті об'єдналися навколо девізу: «Старанність, сумлінність, чесність і великодушність, ерудиція, елегантність, вишуканість і досконалість», щоб проповідувати та практикувати викладання та навчання, рухаючись у ногу з часом відкритим і інклюзивним способом. З моменту свого 100-річчя в 2008 році HZNU проводить абсолютно нову стратегію, щоб стати передовим університетом. І наразі HZNU входить до 100 найкращих університетів Китаю.

До структури Ханчжоуського педагогічного університету входять 23 коледжі та 1 дочірня лікарня. Університет має кампуси Цанцянь, Сяша та Юхуаншань, які обіймають загальну площу близько 240 гектарів із загальною площею будівництва 2,4 мільйона квадратних метрів. Він має

майже 2400 співробітників і 1700 штатних викладачів, а також понад 24000 студентів денної форми навчання, у тому числі понад 20000 студентів, понад 3200 аспірантів і близько 360 студентів міжнародних ступенів.

HZNU уважно стежить за ініціативою «Один пояс, один шлях» і уважно стежить за тим, що відбувається в усьому світі. Університет, який є одним з перших, хто отримав акредитацію Китайської освітньої асоціації з міжнародного обміну для навчання іноземних студентів, спільно керує центром китайської мовної освіти та співпраці в партнерстві з Університетом штату Середнього Теннессі в Сполучених Штатах, спільним Інститутом Конфуція у Харківському національному університеті імені В. Каразіна в Україні та спільною освітньою програмою магістерського рівня з Університетом Канберри в Австралії. Дружні зв'язки були встановлені з більш ніж 70 відомими університетами в усьому світі, підтверджуючи переконаність у тому, що відкритість та інклюзивність мають бути основою для міжнародних обмінів.

Розглянемо музично-педагогічні освітні програми, які реалізуються у Школі музики Ханчжоуського педагогічного університету.

На бакалаврському рівні основною є освітня програма Музикознавство (викладання) (School of music Hangzhou Normal University, n. d.).

Базовий термін навчання за програмою становить чотири роки, і студенти можуть завершити навчання протягом чотирьох-шести років, орієнтуючись на власні обставини. Мінімальна кількість кредитів за закінчення навчання становить 160 кредитів, а кількість годин занять має бути не меншою за 2560 годин.

Визначено, що спеціальність спрямована на виховання вчителів, які «служать Ханчжоу, співпрацюють з Чжецзяном і осягають всю країну високою моральністю» [ціль 1]. Наступні цілі мають формулювання, що окреслюють особистісно-професійні якості вчителя музики: любов до освіти [ціль 2], міцна база теорії музичної освіти [ціль 3], високі професійні навички [ціль 4], інноваційна духовна та практична працездатність [ціль 5], усвідомлення постійного прогресу в музичній освіті та викладанні [ціль 6], здатність бути компетентним у викладанні музики в середній школі, самоосвіті та дослідницькій роботі [ціль 7], якісна середня школа нової доби з всебічним розвитком моралі, інтелекту, фізичного виховання, мистецтва та праці вчителів музики [ціль 8].

Далі освітня програма містить «Вимоги до закінчення навчання», що по суті відповідають програмним результатам навчання в українській педагогічній термінології. Програма визначає, що в результаті її опанування випускники мають: отримати «гарну вчительську етику, піклуватися про учнів, любити викладання музики в середній школі, мати довгострокові амбіції в освіті, оволодіти базовою теорією музичної освіти в середній школі та мати 1–2 високо розвинені професійні [виконавські] навички, вміння проводити уроки музики в середній школі, вміння організовувати діяльність учнівського музичного гуртка та навчати учнів у виконанні музики, розуміти фізичний та розумовий розвиток учнів середньої школи та його внутрішній зв'язок з музично-мистецькою діяльністю, мати творчі музичні здібності та володіти знаннями теорії музики, бути кваліфікованим фаховим учителем музики в середній школі з бажанням постійно оновлювати музичні технології.

Конкретні вимоги до випускника об'єднані в 4 групи: 1) дієва мораль вчителя; 2) вміння навчати; 3) вміння виховувати; 4) розвиток та інновації. Програма наводить до певної міри розгорнуту характеристику кожної групи і конкретизує її у двох підпунктах. Так, для п. 1) дієва мораль вчителя – це 1.1. Кодекс етики вчителя та 1.2. Ставлення до професії; для п. 2) вміння навчати – 2.1. Предметна грамотність і 2.2. Педагогічна компетентність; для п. 3) вміння виховувати – 3.1. Методика виховання і 3.2. Всебічний розвиток; для п. 4) розвиток та інновації – 4.1. Рефлексія та 4.2. Спілкування та співпраця. Розглянемо більш детально вимоги до випускника програми.

1. Дієва мораль вчителя.

Випускник програми має глибоко розуміти основні соціалістичні цінності та зміст і вимоги соціалізму з китайською специфікою в нову еру; визнавати і підтримувати ключові соціалістичні цінності та соціалізм з китайською специфікою в нову еру словами і вчинками. Вивчати та сумлінно впроваджувати освітню політику партії та сприймати Ліде Шурен – цілісний, всебічний розвиток особистості з акцентом на моральному вихованні – як свою власну відповідальність. Дотримуватися професійної етики вчителів середньої школи, усвідомлювати, що викладає відповідно до закону, і прагне стати народним учителем з ідеалами та переконаннями, моральними почуттями, міцними знаннями та доброзичливим серцем.

1.1. Кодекс етики вчителя

Випускник повинен мати чіткі ідеологічні переконання, високу моральність та почуття соціальної відповідальності, цілісний світогляд, прогресивні погляд на життя, цінності та високу професійну етику.

1.2. Ставлення до професії

Випускник любить свою справу – освіту і має глибоке розуміння «виховання моралі мистецтвом».

2. Уміння навчати:

Випускник має своїм обов'язком стати високопрофесійним учителем музики в середній школі, розуміє та цілком погоджується із значенням професіоналізму роботи вчителів музики в середній школі, а також має бажання навчати та професійний оптимізм. З гуманістичним підґрунтям, науковим духом та освітнім ентузіазмом служить освітній справі; поважає особистість учнів, є турботливим, відповідальними, обережним та терплячим у роботі та стає зразком для учнів середньої школи, щоб загартувати свій характер, засвоювати знання, інновації мислення, і сприяти процвітанню батьківщини.

2.1. Предметна грамотність.

Випускник має розвинені базові здібності в музичному виконанні, редагуванні та створенні, освіті та викладанні, а також певну здатність до академічних досліджень у галузі музичного мистецтва.

2.2. Педагогічна компетентність.

Випускник знає закономірності, принципи, теорію і методику музичної освіти, володіє базовими теоретичними знаннями, пов'язаними з педагогікою та музикознавством, має базові вміння організовувати та проводити освітню роботу в шкільному класі.

3. Уміння виховувати людей:

Випускник володіє теоретичною системою та специфічним способом мислення педагогіки, володіє теоретичною системою та специфічним способом мислення психології, та ознайомився з основними теоретичними ідеями, методами, специфічним способом мислення музикознавства. Розуміє зв'язок між музикознавством та іншими навчальними дисциплінами, розуміє зв'язок між музикознавством і соціальною практикою, а також розуміє основні принципи та методи освітньої діяльності, пов'язаної з музикознавством.

3.1. Методика виховання.

Випускник повинен мати достатньо чітко сформульовану концепцію морального виховання, розуміти принципи та методи морального виховання

в середній школі; також важливо ознайомитися з методами і прийомами роботи класних керівників, застосування яких допомагає ефективно організовувати діяльність та керувати груповою динамікою в класі.

3.2. Всебічний розвиток.

Випускник має знати й розуміти особливості фізичного і розумового розвитку учнів середнього шкільного віку, закономірності виховання, а також вміти органічно інтегрувати можливості мистецтва, мистецькі знання, можливості мистецької діяльності до виховного процесу; вміти оволодіти і навчитися використовувати методи і засоби навчання, що відповідають особливостям музичного виховання, виховувати і спрямовувати учнів засобами музичного мистецтва і музичної діяльності. Оволодіти системною психологічною теорією та способом мислення, розуміти вікові особливості психологічного життя учнів-підлітків, уміти втручатися та цілеспрямовано вирішувати можливі проблеми.

4. Розвиток та інновації:

Відповідно до стандартів навчальної програми з музики, відповідно до вікових особливостей фізичного та розумового розвитку учнів середнього шкільного віку та особливостей навчальної дисципліни випускник має використовувати знання з програми навчання музики та сучасні інформаційні технології для розумного планування та реалізації навчального процесу, мати певну здатність спостерігати та оцінювати навчально-пізнавальний процес. Випускник має оволодіти базовими вміннями викладання музики та мати певні здатності до здійснення дослідження освітнього процесу.

4.1. Рефлексія.

У випускника має бути сформоване прагнення до навчання протягом усього життя та музичного особистісно-професійного розвитку. Спочатку слід оволодіти методами та прийомами рефлексії власної професійної діяльності, мати дух мистецького новаторства та навчитися ідентифікувати, аналізувати та вирішувати педагогічні проблеми. Випускник має бути здатним узагальнювати правила викладання та проектувати й організовувати його, планувати й організовувати педагогічне дослідження та збирати дослідно-експериментальні дані, ідентифікувати та вивчати викладацькі кейси; зрештою, мати базову здатність до самостійного критичного мислення та наукового дослідження.

4.2 Спілкування та співпраця.

Для випускника важливо мати дух командної роботи, володіти навичками спілкування та співпраці, вміти співпрацювати з колегами, щоб навчатися та розвиватися разом.

Підводячи ризик під оглядом вступної частини освітньої програми Музикознавство (викладання) бакалаврського рівня вищої освіти, що реалізується у Школі музики Ханчжоуського педагогічного університету, зробимо проміжні висновки.

Аналіз того, що в освітній програмі визначається як вимоги до випускника і є по суті прогнозованими результатами навчання, дає підстави говорити про уявлення укладачів документу про структуру професіоналізму вчителя та його специфічне змістове наповнення у даному конкретному випадку вчителя музики середньої загальноосвітньої школи. Структура має чотири елементи: 1) моральні якості та етична поведінка вчителя; 2) здатність виконувати навчальну функцію; 3) здатність виконувати виховну функцію; 3) здатність до професійної рефлексії, прагнення до самоосвіти й особистісно-професійного самовдосконалення упродовж життя, а також базова здатність до інноваційної та дослідницької діяльності.

Принагідно зазначимо, що ідея про особистісно-професійне самовдосконалення вчителя музики, навчання впродовж життя чи не вперше з'явилася в офіційних документах у 2019 році, коли було оприлюднено Думки Міністерства освіти щодо ефективного зміцнення естетичного виховання в коледжах та університетах нової ери (中华人民共和国教育部, 2019; Го та ін., 2020, с. 128). Документ також наголошував на необхідності активізації наукових досліджень у сфері мистецької освіти та естетичного виховання в університетах і коледжах (中华人民共和国教育部, 2019; Го та ін., 2020, с. 128–129). Як бачимо, розробники освітньої програми Музикознавство (викладання) врахували заклики Міністерства освіти та внесли до ОП вимогу формування у здобувачів освіти здатності до проведення науково-дослідної роботи.

Можемо говорити, що наведена в розглянутій освітній програмі структура професіоналізму (хоча вона напряду не визначається так упорядниками документу) до певної міри може бути співвіднесена зі структурою професійної компетентності в українській освітянській традиції з огляду на визначення поняття компетентності, унормованому в Законі України «Про освіту» від 2017 р. (в редакції 2021 р.). Пункт 1.15 ст. 1 Закону України «Про освіту» надає таке визначення: «компетентність – динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей,

інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність» (Про освіту, 2021).

У розглянутому фрагменті освітньої програми, а саме в її вступній частині, бачимо окреслені знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, професійно значущі особистісні якості вчителя музики, які упорядники документа хочуть бачити сформованими у випускників. Тобто, можемо зазначити, що упорядники документу окреслили у вимогах до випускників набір характеристик, що відповідають уявленням українських вчених про професійну компетентність вчителя музики.

Далі в освітній програмі наведено матриці відповідності 1) між вимогами до випускника та цілями освітньої програми і 2) між вимогами до випускника і дисциплінами навчального плану. Як бачимо, це схоже на матриці відповідності між компетентностями і результатами навчання, а також між 1) компетентностями та освітніми компонентами, 2) програмними результатами навчання та освітніми компонентами, які наводяться в освітніх програмах українських закладів вищої освіти.

Зазначимо, що матриці в китайській освітній програмі не лише фіксують сам факт відповідності, як це робиться в українських ОП, але й якісно оцінюють таку відповідність за ступенем впливу кожної навчальної дисципліни на досягнення кожного конкретного результату навчання: Н – високий ступінь кореляції; М – середній ступінь кореляції; L – низький ступінь кореляції.

Далі освітня програма містить опис навчального плану.

Навчальний план містить загальноосвітні курси і спеціалізовані курси. Загальноосвітні курси включають загальноосвітні обов'язкові курси та курси за вибором; професійні курси включають предметні базові курси, професійні базові курси та професійні курси за індивідуальним вибором здобувачів освіти.

Таблиця 1 унаочнює структуру навчального плану, співвідношення часу, відведеного на опанування кожної групи навчальних дисциплін, а також співвідношення обов'язкових дисциплін та дисциплін вільного вибору здобувачів освіти.

Таблиця 1

Структура навчального плану

Тип навчальної дисципліни	Вид навчання	Кількість курсів	кредит		Кредит на практику	
			кількість кредитів	кредитний коефіцієнт (%)	Практичні кредити	Практичний кредитний коефіцієнт (%)
Загальноосвітні навчальні дисципліни	Обов'язкові дисципліни	18	37	23.1	9	5.6
	Дисципліни за вибором		6	3.8		
Предметні базові навчальні дисципліни	Обов'язкові дисципліни	10	19	11.9	2.5	1.7
Професійні базові навчальні дисципліни	Обов'язкові дисципліни	30	45	28.1	9	5.6
Дисципліни за вибором	Музична освіта. Основні дисципліни за вибором	42	25	15.6	8.5	5.3
	Дисципліни педагогічної освіти	10	4	2.5		
Практикуми	Обов'язкові	5	18	11.3	18	11.3
Семестрова атестація	Обов'язкові		6	3.7	6	3.8
Всього			160	100	53	33.3

Отже, навчальний план спеціальності Музикознавство (викладання) передбачає 125 кредитів обов'язкових дисциплін (78% навчального часу) і залишає на дисципліни за вибором здобувачів освіти лише 35 кредитів (22%). Зауважимо, що в Україні, згідно з пунктом 15 частини першої статті 62 ЗУ «Про вищу освіту», здобувач освіти має право на «вибір навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та навчальним планом, в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів.., передбачених для даного рівня вищої освіти» (Про вищу освіту, 2021).

Дослідницький інтерес викликає набір навчальних дисциплін і їх розподіл на категорії обов'язкових і дисциплін вільного вибору.

Освітня програма містить такі переліки в окремих таблицях. Ми ж для полегшення сприймання наведемо лише назви навчальних дисциплін по групах і зазначимо кількість відведених на кожну дисципліну кредитів.

Загальні обов'язкові дисципліни сумарно охоплюють 38 кредитів, що між навчальними дисциплінами розподіляються таким чином:

Ідеологія, мораль і правопорядок	3	
Компендіум сучасної історії Китаю	3	
Основні принципи марксизму	3	
Вступ до думки Мао Цзедуну та соціалістичної теоретичної системи з китайською специфікою	5	
Політична ситуація та політика	2	
Університетський спорт I	1	
Університетський спорт II	1	
Університетський спорт III	1	
Університетський спорт IV	1	
Національне тестування фізичного здоров'я студентів		1
Військова підготовка	2	
Освіта з національної оборони	2	
Університетська іноземна мова (загальний)	3	
Університетська іноземна мова (розширений)	3	
Університетська іноземна мова (просунутий)	2	
Освіта з психічного здоров'я	1	
Планування кар'єри та працевлаштування для студентів		1
Підприємливість і базова освіта студентів	2	
Письмо та спілкування	1	

Освітня програма передбачає низку загальноосвітніх дисциплін за вибором здобувачів освіти і сумарно відводить на їх вивчення 5 кредитів.

Перелік виглядає так:

- Вивчення класичної культурної спадщини
- Інноваційний дух і підприємницька практика
- Міжнародна обстановка та цивілізаційний діалог
- Основи математики та наукова грамотність
- Інформаційні технології та сучасне життя
- Екологія довкілля та здоров'язбереження
- Оцінка мистецтва та естетичний досвід
- Соціальний розвиток і громадянська відповідальність
- Дослідження важливих промов Генерального секретаря Сі Цзіньпіна про освіту
- Вступ до думки Сі Цзіньпіна про верховенство права

- Дослідження «чотирьох історій» (історія Комуністичної партії Китаю, історія Нового Китаю, історія соціалістичного розвитку та історія реформ і відкритості).

Відведені на опанування дисциплін за вибором 5 кредитів кожен здобувач освіти може розподілити довільним чином. Лише за умови, що дисципліна «Дослідження важливих промов Генерального секретаря Сі Цзіньпіна про освіту» є обов'язковою на всіх факультетах і всіх спеціальностях. Також необхідно взяти не менше 1 кредиту з дисципліни про «чотири історії».

Перелік обов'язкових профільних навчальних дисциплін і передбачених на їх вивчення кредитів виглядає так:

Гармонія I	2	
Тіло і танець II	1	
Основи вокальної музики II	1	
Базове фортепіано II	1	
Вступ до китайської традиційної музики II	2	
Хор і ансамбль I	2	
Вокальна музика і спів I	1	
Фортепіано і акомпанемент I	1	
Гармонія II	2	
Хор і ансамбль II	2	
Вокальна музика і спів II	1	
Фортепіано і акомпанемент II	1	
Аналіз музики I	2	
Клавішна гармонія та імпровізований акомпанемент I	2	
Аналіз музики II	2	
Клавішна гармонія та імпровізований акомпанемент II	2	
Основи теорії та практики музикознавчої спеціальності	2	
Музичне проєктування навчання та розвиток педагогічної майстерності	2	

До переліку обов'язкових навчальних дисциплін педагогічної підготовки освітньою програмою віднесено:

Професійна етика навчання та освітнє право	1
Основи психології	2
Практичні навички каліграфії	0,5
Відпрацювання майстерності усної мови вчителя	1

Основи педагогіки	2
Методика викладання музики	2
Сучасні освітні технології	2
Підготовка до виконання функцій класного керівника	0,5

На фахові навчальні дисципліни за вибором відведено 29 кредитів. Освітня програма пропонує широкий перелік курсів і фахових (25 кредитів), і педагогічної підготовки (4 кредити).

Наводимо перелік дисциплін за вибором для спеціальностей музичної та музично-педагогічної освіти.

Основи інструментальної музики I	1
Основи інструментальної музики II	1
Створення танцю I	1
Основи інструментальної музики III	1
Основи інструментальної музики IV	1
Створення танцю II	1
Шкільний пісенний репертуар та супровід	2
Хор і диригування I	2
Хор і диригування II	2
Сольний спів і сценічна практика I	1
Сольний спів і сценічна практика II	1
Сольний спів і сценічна практика III	1
Гра на фортепіано та сценічна практика I	1
Гра на фортепіано та сценічна практика II	1
Гра на фортепіано та сценічна практика III	1
Інструментальна музично-сценічна практика I	1
Інструментальна музично-сценічна практика II	1
Інструментальна музично-сценічна практика III	1
Ансамбль народної музики I	2
Ритмічний ансамбль I	
Струнний ансамбль I	
Симуляційний оркестр і ансамбль I	2
Ансамбль народної музики II	
Ритмічний ансамбль II	
Струнний ансамбль II	2
Симуляційний оркестр і ансамбль II	
Поліфонія	2
Традиційна музична культура Чжецзяна	2

Комп'ютерна музика I	2
Створення пісні	2
Вступ до музичного мистецтва	2
Інструментовка	2
Нове музичне керівництво	2
Комп'ютерна музика II	2
Створення супроводу пісні	2
Малий ансамбль	2
Аналіз музичних творів III	2
Фортепіанна імпровізація та перформанс	2
Вступ до світової національної музики	2
Пошук музичної літератури та написання робіт	2
Музична терапія	2
Аранжування для симуляційного колективу та сценічна практика	2

Із переліку дисциплін за вибором циклу педагогічної освіти здобувач може обрати на свій розсуд 4 кредити:

Методологія педагогічних досліджень	2
Тематичні дослідження розвитку вчителів	1
Мистецтво усного мовлення вчителя	1
Розвиток характеру учнів і моральне виховання	1
Діагностика та модифікація проблеми учнів	1
Стан міжнародної реформи освіти	1
Кейс-стаді з правових питань школи	1
Розробка шкільних курсів	1
Мистецтво міжособистісного спілкування між викладачами та студентами	1
Методика навчання музики	2

Освітня програма унормовує практичну підготовку здобувачів освіти, проходження ними різних видів практик.

Навчальна практика	2
Відрацювання педагогічних і практичних навичок	1
Педагогічна практика та дослідження	8
Випускний дизайн	6
Випускний художній виступ	1

Як бачимо, обсяг практичної підготовки обмежений 18 кредитами, що становить усього лише трохи більше 11% обсягу освітньої програми, що

аналізується. З точки зору українських закладів вищої освіти, які здійснюють музично-педагогічну освіту, це замало. На жаль, в Україні досі не затверджені державні стандарти за спеціальністю 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво), тому кожен виш розробляє свої внутрішні тимчасові стандарти. Але традиційно в Україні педагогічній практиці приділяється значна увага і на неї відводиться досить багато часу.

У вже затверджених стандартах вищої освіти для педагогічних спеціальностей, наприклад, 012 Дошкільна освіта та 013 Початкова освіта, чітко визначено, що на проходження педагогічних практик має відводитися не менше 20% всього обсягу освітньої програми. Це стосується як стандартів першого (бакалаврського), так і другого (магістерського) рівнів вищої освіти. То ж освітня програма Музикознавство (викладання) Школи музики Ханчжоуського педагогічного університету передбачає на проходження здобувачами педагогічної практики майже вдвічі менше часу, ніж аналогічні освітні програми в Україні.

Висновки.

Проведене дослідження досвіду розробки та реалізації освітніх програм музично-педагогічного спрямування в університетах провінції Чжецзян показало, що Чжецзянська музична консерваторія, Чжецзянський нормальний (педагогічний) університет та Ханчжоуський педагогічний університет мають багатий досвід реалізації музично-педагогічної освіти, який може становити суттєвий інтерес для педагогів-науковців і викладачів-практиків закладів вищої педагогічної та мистецької освіти України.

Насамперед привертає увагу розгалужена внутрішня структура китайських університетів, що містить чимало спеціалізованих підрозділів, з-поміж іншого, коледжі мистецько-педагогічного спрямування.

Китайські університети та їхні мистецькі та мистецько-педагогічні структурні підрозділи мають потужну матеріально-технічну базу і оснащені найновішою цифровою, мультимедійною технікою для потреб освітнього процесу мистецьких та мистецько-педагогічних спеціальностей, спеціально обладнані репетиційні приміщення, зали й театри для проведення численних різноманітних мистецьких заходів.

Факультети й коледжі мистецького та мистецько-педагогічного спрямування ведуть не лише активну концертну, виставкову, фестивальну діяльність, але й розробляють науково-методичну літературу для потреб освітнього процесу, здійснюють наукові дослідження, активно спілкуються із зарубіжними колегами. І роблять це не лише під час участі у творчих

конкурсах, фестивалях, концертах, але й беручі участь в міжнародній академічній мобільності, розробляючи спільні проекти, започатковуючи спільні освітні програми тощо. То ж українським колегам варто вивчити досвід інтернаціоналізації, набути китайськими педагогами і, можливо, долучитися до роботи вже створених асоціацій.

Ми бачимо, що навіть при тому, що китайська та українська науково-педагогічна термінологія не є узгодженою, музично-педагогічна думка науковців і викладачів-практиків обох країн рухається в одному напрямі. Наразі можемо говорити про увагу до деталізації цілей і результатів навчання за освітніми програмами музично-педагогічного спрямування, урізноманітнення переліку навчальних дисциплін, особливо дисциплін вільного вибору здобувачів освіти, не тільки активне застосування сучасної цифрової техніки в освітньому процесі, але й навчання майбутніх музикантів-педагогів впевнено користуватися такими технічними можливостями у своїй творчій і педагогічній діяльності.

Для китайських педагогів має стати корисним досвід українських колег з організації різноманітних видів практик у процесі реалізації освітніх програм музично-педагогічного спрямування, розробки освітніх програм та їх науково-методичного супроводу.

При тому, що китайські освітні програми музично-педагогічного спрямування активно залучають абітурієнтів насамперед широкою рекламою власних творчих досягнень, майбутні студенти не мають можливості завчасно ознайомитися з освітніми програмами, за якими будуть навчатися найближчі 3–4 роки. Китайські виші не практикують широкого доступу до освітніх програм для абітурієнтів. У вільному доступі виявилися лише освітні програми Школи музики Ханчжоуського педагогічного університету. На нашу думку, можливість ознайомитися з освітніми програмами різних вишів, порівняти їх і оцінити власні можливості їх успішно опанувати спонукала б абітурієнтів до більш зваженого свідомого вибору майбутньої Альма-матер.

Оскільки наразі ми обмежилися лише висвітленням особливостей освітньої програми бакалаврського рівня, до найближчих **перспектив досліджень** відносимо аналіз програм магістратури з музично-педагогічних спеціальностей університетів Китаю та України.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Бичурин, Н. Я. (2002). *Китай в гражданском и нравственном состоянии*. Восточный дом.
- Боечко, М. А. (2006). *Становление и современное состояние системы профессионального педагогического образования в Китае*. [Диссертация на соискание научной степени кандидата педагогических наук]. Новосибирск.
- Боревская, Н. Е. (2003). *Государство и школа: Опыт Китая на пороге III тысячелетия*. Восточная литература.
- Ван, Сяофей. (2021). *Реалізація індивідуального підходу в підготовці майбутніх учителів фізичної культури в Китайській народній республіці* [Дисертація доктора філософії в галузі педагогіки]. Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди.
<https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/9510>
- Ван, Цзін І. (2021). *Формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-педагогічної діяльності в закладах вищої освіти КНР* [Дисертація доктора філософії за спеціальністю 011 – Освітні, педагогічні науки]. Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди.
<https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/9523>
- Ван, Юечжи. (2020). *Музичне виховання молодших школярів у Вальдорфських школах КНР та України*. [Дисертація доктора філософії в галузі педагогіки]. Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди.
<https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/9577>
- Го, І., Чжан, Х., Чжао, Б., & Юр'єва, К. (2020). Нормативна база сучасного естетичного виховання в Китаї. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи*, 55, 103–130.
<https://doi.org/10.34142/2312-1548.2020.55.08>
- Дай, Чжен. (2020). Теоретичний аналіз сутності професійної підготовки майбутніх фахівців анімаційного дизайну. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія: Педагогіка і психологія*, 2(20), 294–302.
- Джгун, Н. М. (2012). *Підготовка майбутніх учителів до виховної роботи в університетах Китайської Народної Республіки* [Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук]. Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди.
- Ду, Цзінсюй, & Го, Цзяфей (2021). Формування підприємницьких здібностей студентів в університетах КНР. У *Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика* (с. 77–80). Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди; Мітра.
<http://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/5906>
- Калашник, Л. С. (2014). *Система соціального піклування про дітей-сиріт у КНР*. Харків: Рогожніков О. В.
- Калашнікова, Л. М. & Ло, Юаньвень. (2021). Духовно-інтелектуальна складова творчого самовираження майбутніх музично-педагогічних працівників. *Духовно-інтелектуальне виховання і навчання молоді в XXI столітті*, 3, 223–225.
<https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/10152>
- Кіктенко, В. О. (2002). *Нарис з історії українського китаєзнавства. XVIII – перша половина XX ст.: дослідження, матеріали, документи*. Інститут сходознавства ім. А. Кримського НАН України.

- Котельнікова, Н. М. (2013). Вплив світових тенденцій розвитку освіти на післядипломну педагогічну освіту в Китаї та Україні. *Науковий вісник Донбасу*, 3. http://nbuv.gov.ua/j-pdf/nvd_2013_3_15.pdf
- Лей, Сяо. (2021). Сучасні тенденції прояву самовираження у студентів у освітньому просторі ЗВО. *Духовно-інтелектуальне виховання і навчання молоді в XXI столітті*, 3, 220–222. <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/10151>
- Лі, Сінцзе, & Цзи, Фенлай. (2020). Формування естетичного смаку як складова підготовки майбутніх вчителів: контекст інформаційного суспільства. *Вісник Національного університету "Чернігівський колегіум імені Т.Г. Шевченка"*, 163(7), 105–110.
- Лі, Янь. (2018). Творча самореалізація майбутніх учителів образотворчого мистецтва в навчально-професійній діяльності. *Інноваційна педагогіка*, 7(2), 163–167. http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2018/7/part_2/7-2_2018.pdf
- Лу, Шаньшань. (2012). *Підготовка вчителів початкової школи в Китайській Народній Республіці* [Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук]. Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди.
- Луначек, В. Е. (2013). Сучасна освіта Китаю: проблеми і перспективи розвитку. *Постметодика*, 1, 47–54.
- Лю, Лянь. (2015). Методика преподавания курса сольфеджио в вузах Китая для исполнителей-вокалистов: работа над интервалами и аккордами. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти*, 40, 737–753.
- Лю, Цяньцян. (2011). *Формування художньої компетентності майбутніх учителів музики і хореографії в педагогічних університетах України і Китаю* [Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук]. Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова.
- Лю, Чан. (2021). *Формування професійно-педагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у закладах вищої освіти КНР* [Дисертація доктора філософії в галузі педагогіки]. Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди. <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/9524>
- Лян, Сяо Мей. (2015). Особливості фортепіанної педагогіки та виконавства у сучасному Китаї. *Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент*, 10, 291–300. <https://www.zbirnik.mixmd.edu.ua/index.php/artedu/article/view/136>.
- Макгован, Д. (2003). *Китайцы и их цивилизация: Жизнь и нравы старого Китая*. Русич.
- Машкина, О. А. (2009). Образование как ресурс развития Китая в XXI в. *История и современность*, 1, 130-153.
- Михайличенко, О. В., & Шрестха, О. О. (1996) *Система освіти у сучасному Китаї*. Інститут Схід-Захід.
- Пей, Чжунюнь. (2020). Витоки ідей підготовки майбутніх фахівців мистецького профілю у вищій школі КНР. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*, 68(1), 29–34.
- Перепада, Д. О. (2015) *Педагогічна підтримка обдарованих дітей у Китаї* [Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук]. Київ.
- Про вищу освіту, Закон України № 1556-VII (2021) (Україна). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

Про освіту, Закон України № 2145-VIII (2021) (Україна).
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

Се, Фей. (2018). Громадянська соціалізація іноземних студентів як стратегія розвитку системи сучасної вищої освіти в КНР. *Наукова скарбниця освіти Донеччини*, 2, 112–115.

Сосюкіна, О. О. (2013). Культурно-мистецькі відносини між Китайською Народною Республікою та Україною в 1950–1960 роки. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*, 1(1), 63–69. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlui_2013_1\(1\)_9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlui_2013_1(1)_9)

Сунь, Цзінцю. (2018). Технологія формування музично-творчих здібностей дітей дошкільного віку в КНР засобами Сузукі-методу. *Педагогіка та психологія*, 60, 139–148.

Тань, Сяо, & Ван, Цзін І. (2017). Становлення та розвиток музичної освіти в КНР в другій половині XX століття. *Педагогіка та психологія*, 58, 249–259.

У, Іфан. (2012). *Методика підготовки майбутніх учителів музики України і Китаю до роботи в умовах полікультурного середовища* [Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук]. Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова.

У, Янлінь. (2018). Обдаровані діти в КНР: термінологічні аспекти проблеми. *Наукова скарбниця освіти Донеччини*, 2, 119–122.

Фань, Чженьсюань. (2019). Розвиток творчої особистості майбутнього педагога-музиканта в контексті інкультурації людини засобами музичного просвітництва. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школі*, 63(1), 78–82. <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/859143.pdf>

Фу, Сяоцзін. (2012). Результати експериментального дослідження концертмейстерської підготовки майбутніх учителів музики України і Китаю. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського*, 11–12, 22–27.

Хань, Чжанлянь. (2018). Підготовка вчителів спортивних дисциплін в КНР: складові системи. *Наукова скарбниця освіти Донеччини*, 2, 123–126.

Харченко, С. Я. (2011). Ідеї Конфуція у сучасній освіті Китаю. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*, 20(231), 313–319.

Цзен, Гуанхай. (2020). Організація інклюзивної освіти в КНР. *Професійна освіта: методологія, теорія та технології*, 12, 198–213.

Цзі, Іпін. (2021). Методи формування цифрової компетентності майбутніх викладачів мистецьких дисциплін в закладах вищої освіти КНР. *Професійна освіта: методологія, теорія та технології*, 14, 169–175.

Цзю, Дутін. (2020). Педагогічні аспекти підготовки професійної підготовки майбутніх фахівців з графічного дизайну. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія: Педагогіка і психологія*, 2(20), 188–195.

Цзян, Лібінь. (2013). До проблеми музичного навчання і виховання у Китаї. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*, 10(1), 128–133. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vluf_2013_10\(1\)_21](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vluf_2013_10(1)_21)

Чень, Хуейхуей. (2018). Розвиток музично-педагогічної освіти в КНР (друга половина XX століття). *Теорія та методика навчання та виховання*, 44, 140–150.

- Чень, Цзін. (2018). Виховний потенціал музичного мистецтва. *Теорія та методика навчання та виховання*, 44, 151–162.
- Чжан, Лун. (2017). *Особистісно-професійний розвиток учителів у системі безперервної педагогічної освіти Китайської Народної Республіки* [Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук]. Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, Донбаський державний педагогічний університет (м. Слов'янськ).
- Чжан, Ювень. (2020). *Формування полікультурної компетентності студентів в університетах КНР* [Дисертація доктора філософії в галузі педагогіки]. Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди. <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/9603>
- Чжан, Ян. (2020). Вплив національно-культурних традицій на розвиток музичної освіти в КНР (друга половина XX ст.). У *Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика* (с. 323–327). ХНПУ імені Г. С. Сковороди. <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/10017>
- Чжан, Яньфен. (2012). *Методика вокальної художньо-виконавської підготовки майбутніх учителів музики в університетах України і Китаю* [Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук]. Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова.
- Чжоу, Юнь. (2020). *Формування професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у закладах вищої освіти КНР*. [Дисертація доктора філософії в галузі педагогіки]. Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди. <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/9597>
- Шпарик, О. М. (2012). *Педагогічні ідеї Конфуція у культурно-історичному вимірі* [Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук]. Інститут педагогіки НАПН України.
- Шугуан, Шугуан. (2011). Деякі особливості фахової підготовки студентів-музикантів в Україні й Китаї. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*, 8(219), 103-108.
- Ян, Чженьюй. (2020). Передумови становлення вищої музичної освіти в КНР. У *Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика* (с. 330–333). ХНПУ імені Г. С. Сковороди. <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/10027>
- Colleg of music of ZJNU. (n. d.). Colleg of music of ZJNU. <http://music.zjnu.edu.cn/xygk/list.htm>
- Hangzhou Normal University. (n. d.). Hangzhou Normal University. <https://english.hznu.edu.cn/>
- School of music Hangzhou Normal University. (n. d.). *Bachelor of Music Program (Regular) Major in College of Music, Hangzhou Normal University*. <http://yyxy.hznu.edu.cn/c/2022-04-19/2695898.shtml>
- zhejiang conservatory of music. (n. d.). zhejiang conservatory of music. <https://english.zjcm.edu.cn/>
- 浙江师范大学. (n. d.). 浙江师范大学 [Zhejiang Normal University]. <http://www.zjnu.edu.cn/>

中华人民共和国教育部 [Міністерство освіти КНР]. (2019). 教育部关于切实加强新时代高等学校美育工作的意见 [Думки Міністерства освіти про зміцнення естетичної виховної роботи в коледжах та університетах]. [in Chinese]

REFERENCES

- Bichurin, N. Ja. (2002). *Kitaj v grazhdanskom i npravstvennom sostojanii* [China in a civil and moral state]. Vostochnyj dom [East house]. [in Russian]
- Boenko, M. A. (2006). *Formation and current state of the system of professional teacher education in China*. [Dissertation for the degree of candidate of pedagogical sciences]. Novosibirsk. [in Russian]
- Borevskaja, N. E. (2003). *Gosudarstvo i shkola: Opyt Kitaja na poroge III tysjacheletija* [State and School: China's Experience on the Threshold of the Third Millennium]. Vostochnaja literatura [Eastern Literature]. [in Russian]
- Wang, Xiaofei. (2021). *Implementation of an individual approach in the training of future physical education teachers in the People's Republic of China* [Thesis for the degree Philosophy Doctor on specialty 015 – Vocational education (by specializations)]. H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University. [in Ukrainian]
- Wang, Jingyi. (2021). *Forming of prospective musical art teachers' readiness to vocal pedagogical activity at the higher educational establishments of the People's Republic of China*. [Thesis for the degree Philosophy Doctor on specialty 011 – Educational, Pedagogical Sciences]. H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University. [in Ukrainian]
- Wang, Yuezhi. (2020). *Musical education of junior schoolchildren in Waldorfschools of China and Ukraine*. [Thesis for the degree Philosophy Doctor on specialty 011 – Educational, Pedagogical Sciences]. H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University. [in Ukrainian]
- Guo, Y., Zhang, H., Zhao, B., & Yuryeva, K. (2020). Normativna baza suchasnoho estetychnoho vykhovannia v Kytai [Normative base of modern aesthetic education in China]. *Zasoby navchalnoi ta naukovo-doslidnoi roboty* [Means of educational and research work], 55, 103–130. <https://doi.org/10.34142/2312-1548.2020.55.08> [in Ukrainian]
- Dai, Zhen. (2022). *Professional training of future animation designers in higher education institutions of the PRC* [Thesis for the degree Philosophy Doctor on specialty 015 – Vocational education (by specializations)]. H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University. [in Ukrainian]
- Dzhun, N. M. (2012). Preparation of future teachers for educational work in the universities of the People's Republic of China [Thesis for the Candidate's Degree of Pedagogical Sciences]. H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University. [in Ukrainian]
- Du, Tszinsui, & Ho, Tsziafei (2021). Formuvannia pidpriemnytskykh zdibnostei studentiv v universytetakh KNR [Formation of entrepreneurial abilities of students in universities of the People's Republic of China]. In *Psykhologo-pedahohichni problemy vyshchoi i serednoi osvity v umovakh suchasnykh vyklykiv: teoriia i praktyka* [Psychological and pedagogical problems of higher and secondary education in the conditions of modern challenges: theory and practice] (p. 77–80). H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University; Mitra. <http://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/5906> [in Ukrainian]

- Kalashnyk, L. S. (2014). *Systema sotsialnoho pikluvannia pro ditei-syrit u KNR* [The system of social care for orphans in the People's Republic of China]. Kharkiv: Rohozhnikov O. V. [in Ukrainian]
- Kalashnikova, L. M. & Lo, Yuanven. (2021). Dukhovno-intelektualna skladova tvorchoho samovyrazhennia maibutnikh muzychno-pedahohichnykh pratsivnykiv [Spiritual-intellectual component of creative self-expression of future music-pedagogical workers]. *Dukhovno-intelektualne vykhovannia i navchannia molodi v XXI stolitti* [Spiritual and intellectual education and training of youth in the 21st century], 3, 223–225. <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/10152> [in Ukrainian]
- Kiktenko, V. O. (2002). *Narys z istorii ukrainskoho kytaieznavstva. XVIII – persha polovyna XX st.: doslidzhennia, materialy, dokumenty* [An essay on the history of Ukrainian Chinese studies. XVIII - the first half of the XX century: research, materials, documents]. Instytut skhodoznavstva im. A. Krymskoho NAN Ukrainy [Institute of Oriental Studies named after A. Krymsky of the National Academy of Sciences of Ukrain]. [in Ukrainian]
- Kotelnikova, N. M. (2013). Vplyv svitovykh tendentsii rozvytku osvity na pisliadyplomnu pedahohichnu osvitu v Kytai ta Ukraini [The impact of global educational development trends on postgraduate pedagogical education in China and Ukraine]. *Naukovyi visnyk Donbasu* [Scientific Bulletin of Donbass], 3. http://nbuv.gov.ua/j-pdf/nvd_2013_3_15.pdf [in Ukrainian]
- Lei, Siao. (2021). Suchasni tendentsii proiavu samovyrazhennia u studentiv u osvitnomu prostori ZVO [Modern trends in self-expression among students in the educational space of higher education institutions]. *Dukhovno-intelektualne vykhovannia i navchannia molodi v XXI stolitti* [Spiritual and intellectual education and training of youth in the 21st century], 3, 220–222. <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/10151> [in Ukrainian]
- Li, Sintsze, & Tszy, Fenlai. (2020). Formuvannia estetychnoho smaku yak skladova pidhotovky maibutnikh vchyteliv: kontekst informatsiinoho suspilstva [The formation of aesthetic taste as a component of the training of future teachers: the context of the information society]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu "Chernihivskiy kolehium imeni T.H. Shevchenka"* [Bulletin of the National University "Chernihiv Collegium named after T.H. Shevchenko"], 163(7), 105–110. [in Ukrainian]
- Li, Yan. (2018). Tvorchy samorealizatsiia maibutnikh uchyteliv obrazotvorchoho mystetstva v navchalno-profesiinii diialnosti [Creative self-realization of future teachers of fine arts in educational and professional activities]. *Innovatsiina pedahohika* [Innovative pedagogy], 7(2), 163–167. http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2018/7/part_2/7-2_2018.pdf [in Ukrainian]
- Lu, Shanshan. (2012). *Training primary school teachers in the Chinese People's Republic*. [Thesis for the Candidate's Degree of Pedagogical Sciences in the specialty 13.00.04 – Theory and Methods of Professional Education]. H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University.
- Luniachek, V. E. (2013). Suchasna osvita Kytaiu: problemy i perspektyvy rozvytku [Modern education in China: problems and prospects for development]. *Postmetodyka* [Postmethodology], 1, 47–54. [in Ukrainian]
- Liu, Lian. (2015). Metodika prepodavaniia kursa sol'fedzhio v vuzah Kitaja dlja ispolnitelej-vokalistov: rabota nad intervalami i akkordami [Methods of teaching the solfeggio course in Chinese universities for vocal performers: work on intervals and chords]. *Problemy vzaiemodii mystetstva, pedahohiky ta teorii i praktyky osvity* [Problems of the

- interaction of art, pedagogy and the theory and practice of education*], 40, 737–753. [in Ukrainian]
- Liu, Qianqian. (2010). *Formation of Artistic Competence of Future Music and Choreography Teachers at Ukrainian and Chinese pedagogical universities*. [Thesis for the Candidate's Degree of Pedagogical Sciences in the specialty in specialty 13.00.02 – Theory and Methods of Music Education. National M.P. Drahomanov Pedagogical University. Kyiv. [in Ukrainian]
- Liu, Chang. (2021). *Forming of prospective musical art teachers' professional pedagogical culture at the higher educational establishments of the People's Republic of China*. [Thesis for the degree Philosophy Doctor on specialty 011 – Educational, Pedagogical Sciences]. H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University. [in Ukrainian]
- Lian, Siao Mei. (2015). Osoblyvosti fortepiannoi pedahohiky ta vykonavstva u suchasnomu Kytai [Peculiarities of piano pedagogy and performance in modern China]. *Mystetska osvita: zmist, tekhnolohii, menedzhment* [Art education: content, technologies, management], 10, 291–300. <https://www.zbirnik.mixmd.edu.ua/index.php/artedu/article/view/136>. [in Ukrainian]
- McGowan, D. (2003). *Kitajcy i ih civilizacija: Zhizn' i nrawy starogo Kitaja* [The Chinese and Their Civilization: The Life and Manners of Old China]. Rusich. [in Russian]
- Mashkina, O. A. (2009). Obrazovanie kak resurs razvitiya Kitaja v XXI v. [Education as a resource for China's development in the 21st century]. *Istorija i sovremennost'* [History and modernity], 1, 130–153. [in Russian]
- Mykhailychenko, O. V., & Shrestkha, O. O. (1996). *Systema osvity u suchasnomu Kytai* [The education system in modern China]. Instytut Skhid-Zakhid [East-West Institute.]. [in Ukrainian]
- Pei, Zhiyong. (2020). Vytoky idei pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv mystetskoho profilu u vyshchyi shkoli KNR [The origins of the ideas of training future specialists in the art profile in the higher education institutions of the People's Republic of China]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh* [Pedagogy of creative personality formation in higher and secondary schools], 68(1), 29–34. [in Ukrainian]
- Perepadia, D. O. (2015) *Pedahohichna pidtrymka obdarovanykh ditei u Kytai* [Educational support for gifted children in China] [Thesis for the Candidate's Degree of Pedagogical Sciences]. Kyiv. [in Ukrainian]
- Pro vyshchu osvitu, Zakon Ukrainy [On higher education, Law of Ukraine] № 1556-VII (2021) (Ukraine). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> [in Ukrainian]
- Pro osvitu, Zakon Ukrainy [On education, Law of Ukraine] № 2145-VIII (2021) (Ukraine). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> [in Ukrainian]
- Se, Fei. (2018). Hromadianska sotsializatsiia inozemnykh studentiv yak stratehiia rozvytku systemy suchasnoi vyshchoi osvity v KNR [Civic socialization of foreign students as a strategy for the development of the system of modern higher education in the People's Republic of China]. *Naukova skarbnytsia osvity Donechchyny* [Scientific treasury of education of Donetsk region], 2, 112–115. [in Ukrainian]
- Sosiukina, O. O. (2013). Kulturno-mystetski vidnosyny mizh Kytaiskoiu Narodnoiu Respublikoiu ta Ukrainoiu v 1950–1960 roky [Cultural and artistic relations between the People's Republic of China and Ukraine in 1950–1960]. *Visnyk LNU imeni Tarasa*

- Shevchenka [Bulletin of Taras Shevchenko LNU], 1(1), 63–69. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlui_2013_1\(1\)_9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlui_2013_1(1)_9) [in Ukrainian]
- Sun, Jinqi. (2018). Tekhnolohiia formuvannia muzychno-tvorchykh zdibnostei ditei doshkilnoho viku v KNR zasobamy Suzuki-metodu [The technology of forming the musical and creative abilities of preschool children in the People's Republic of China by means of the Suzuki method]. *Pedahohika ta psykholohiia* [Pedagogy and Psychology], 60, 139–148. [in Ukrainian]
- Tan, Xiao, & Wang, Jingyi. (2017). Stanovlennia ta rozvytok muzychnoi osvity v KNR v druhii polovyni XX stolittia [Formation and development of music education in the People's Republic of China in the second half of the 20th century]. *Pedahohika ta psykholohiia* [Pedagogy and Psychology], 58, 249–259. [in Ukrainian]
- Wu, Ifan. (2012). *Metodyka pidhotovky maibutnikh uchyteliv muzyky Ukrainy i Kytaiu do roboty v umovakh polikulturnoho seredovyscha* [Methods of training future music teachers of Ukraine and China to work in a multicultural environment] [Thesis for the Candidate's Degree of Pedagogical Sciences]. National M.P. Drahomanov Pedagogical University. Kyiv. [in Ukrainian]
- Wu, Yanlin. (2018). Obdarovani dity v KNR: terminolohichni aspekty problemy [Gifted children in China: terminological aspects of the problem.]. *Naukova skarbnitsia osvity Donechchyny* [Scientific treasury of education of Donetsk region], 2, 119–122. [in Ukrainian]
- Fan, Chzhensuan. (2019). Rozvytok tvorchoi osobystosti maibutnoho pedahoha- muzykanta v konteksti inkulturatsii liudyny zasobamy muzychnoho prosvitnytstva [Development of the creative personality of the future teacher-musician in the context of human inculturation by means of musical education]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkoli* [Pedagogy of creative personality formation in higher and general education schools], 63(1), 78–82. <https://journals.indexcoperni-cus.com/api/file/viewByFileId/859143.pdf> [in Ukrainian]
- Phew, Xiaojing. (2012). Rezultaty eksperymentalnoho doslidzhennia kontsertmeisterskoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv muzyky Ukrainy i Kytaiu [Results of an experimental study of concertmaster training of future music teachers of Ukraine and China.]. *Naukovyi visnyk Pivdennoukrainskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu im. K. D. Ushynskoho* [Scientific Bulletin of the South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynskiy], 11–12, 22–27. [in Ukrainian]
- Han, Zhangliang. (2018). Pidhotovka vchyteliv sportyvnykh dystsyplin v KNR: skladovi systemy [Training of sports teachers in the People's Republic of China: component systems.]. *Naukova skarbnitsia osvity Donechchyny* [Scientific treasury of education of Donetsk region], 2, 123–126. [in Ukrainian]
- Kharchenko, S. Ya. (2011). Idei Konfutsiia u suchasni osviti Kytaiu [Ideas of Confucius in modern Chinese education]. *Visnyk LNU imeni Tarasa Shevchenka. Pedahohichni nauky* [Bulletin of Taras Shevchenko LNU. Pedagogical Sciences], 20(231), 313–319. [in Ukrainian]
- Zeng, Guanhai. (2020). Orhanizatsiia inkluzyvnoi osvity v KNR [Organization of inclusive education in China.]. *Profesiina osvita: metodolohiia, teoriia ta tekhnolohii* [Vocational Education: Methodology, Theory and Technologies], 12, 198–213. [in Ukrainian]
- Ji, Yiping. (2021). Metody formuvannia tsyfrovoi kompetentnosti maibutnikh vykladachiv mystetskykh dystsyplin v zakladakh vyshchoi osvity KNR [Methods of forming digital competence of future teachers of art disciplines in institutions of higher education of the

- People's Republic of China]. *Profesiina osvita: metodolohiia, teoriia ta tekhnolohii* [Vocational Education: Methodology, Theory and Technologies], 14, 169–175. [in Ukrainian]
- Ju, Dongting. (2020). Pedahohichni aspekty pidhotovky profesiinoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv z hrafichnoho dyzainu [Pedagogical aspects of professional training of future specialists in graphic design.]. *Visnyk universytetu imeni Alfreda Nobelia. Serii: Pedahohika i psykholohiia* [Bulletin of Alfred Nobel University. Series: Pedagogy and psychology], 2(20), 188–195. [in Ukrainian]
- Jiang, Libin. (2013). Do problemy muzychnoho navchannia i vykhovannia u Kytai [The Problem of Musical Training and Education in China]. *Visnyk Luhanskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Pedahohichni nauky* [Bulletin of Taras Shevchenko Luhansk National University. Pedagogical Sciences], 10(1), 128–133. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vluf_2013_10\(1\)_21](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vluf_2013_10(1)_21) [in Ukrainian]
- Chen, Huihui. (2018). Rozvytok muzychno-pedahohichnoi osvity v KNR (druha polovyna KhKh stolittia) [Development of music and pedagogical education in the People's Republic of China (second half of the 20th century)]. *Teoriia ta metodyka navchannia ta vykhovannia* [Theory and methods of teaching and education], 44, 140–150. [in Ukrainian]
- Chen, Jing. (2018). Vykhovnyi potentsial muzychnoho mystetstva [The educational potential of musical art.]. *Teoriia ta metodyka navchannia ta vykhovannia* [Theory and methods of teaching and education], 44, 151–162. [in Ukrainian]
- Zhang, Long. (2017). *Personal and professional development of teachers in the continuous pedagogical education system of the People's Republic of China* [Thesis for the Candidate Degree in Pedagogy, Specialty 13.00.04 – Theory and Methods of Vocational Education]. State Higher Educational Establishment "Donbas State Pedagogical University". [in Ukrainian]
- Zhang, Youwen. (2020). *The Students' Multicultural Competence Formation at Chinese Universities* [Thesis for the degree Philosophy Doctor on specialty 011 – Educational, Pedagogical Sciences]. H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University. [in Ukrainian]
- Zhang, Yang. (2020). Vplyv natsionalno-kulturnykh tradytsii na rozvytok muzychnoi osvity v KNR (druha polovyna XX st.) [The influence of national and cultural traditions on the development of music education in the People's Republic of China (second half of the 20th century)]. U *Psykholoho-pedahohichni problemy vyshchoi i serednoi osvity v umovakh suchasnykh vyklykiv: teoriia i praktyka* [Psychological and pedagogical problems of higher and secondary education in the conditions of modern challenges: theory and practice] (p. 323–327). H. S. Skovoroda KhNPU University. <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/10017> [in Ukrainian]
- Zhang, Yanfeng. (2012). *Metodyka vokalnoi khudozhno-vykonavskoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv muzyky v universytetakh Ukrainy i Kytaiu* [Methodology of vocal artistic and performing training of future music teachers in universities of Ukraine and China] [Thesis for the Candidate Degree in Pedagogy]. M. P. Drahomanov National Pedagogical University. [in Ukrainian]
- Zhou, Yun. (2020). *Formation of professional competence of future Musical Art teachers in higher education institutions of the People's Republic of China* [Thesis for the degree Philosophy Doctor on specialty 011 – Educational, Pedagogical Sciences]. H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University. [in Ukrainian]

- Shparyk, O. M. (2012). *Pedahohichni idei Konfutsiia u kulturno-istorychnomu vymiri* [Pedagogical ideas of Confucius in the cultural and historical dimension] [Thesis for the Candidate Degree in Pedagogy]. Institute of Pedagogy of National Academy of Sciences of Ukraine. [in Ukrainian]
- Shuhuan, Shuhuan. (2011). Deiaki osoblyvosti fakhovoi pidhotovky studentiv-muzykantiv v Ukraini y Kytai [Some features of professional training of music students in Ukraine and China]. *Visnyk Luhanskoho natsionalnogo universytetu imeni Tarasa Shevchenka* [Bulletin of Taras Shevchenko Luhansk National University], 8(219), 103–108. [in Ukrainian]
- Yan, Chzheniui. (2020). Peredumovy stanovlennia vyshchoi muzychnoi osvity v KNR [Prerequisites for the formation of higher music education in the People's Republic of China]. U *Psykhologo-pedahohichni problemy vyshchoi i serednoi osvity v umovakh suchasnykh vyklykiv: teoriia i praktyka* [Psychological and pedagogical problems of higher and secondary education in the conditions of modern challenges: theory and practice] (p. 330–333). H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University. <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/10027> [in Ukrainian]
- Colleg of music of ZJNU. (n. d.). Colleg of music of ZJNU. <http://music.zjnu.edu.cn/xygk/list.htm>
- Hangzhou Normal University. (n. d.). Hangzhou Normal University. <https://english.hznu.edu.cn/>
- School of music Hangzhou Normal University. (n. d.). *Bachelor of Music Program (Regular) Major in College of Music, Hangzhou Normal University.* <http://yyxy.hznu.edu.cn/c/2022-04-19/2695898.shtml>
- zhejiang conservatory of music. (n. d.). zhejiang conservatory of music. <https://english.zjcm.edu.cn/>
- Zhejiang Normal University. (n. d.). Zhejiang Normal University. <http://www.zjnu.edu.cn/>
- Zhōnghuá rénmin gònghéguó jiàoyù bù [Ministry of Education of the People's Republic of China]. (2019). Jiàoyù bù guānyú qièshí jiāqiáng xīn shídài gāoděng xuéxiào měiyù gōngzuò de yìjiàn [Opinions of the Ministry of Education on Effectively Strengthening Aesthetic Education in Colleges and Universities in the New Era]. [in Chinese]

Го Іцзян

керівник Чжецзянського симфонічного оркестру. Чжецзян, Китайська Народна Республіка;

Аспірант Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
каб. 40, пер. Фанінський, 3, Харків,
Україна 61166
<https://orcid.org/0000-0002-6997-8811>

Guo Yijiang

head of the Zhejiang Symphony Orchestra,
Zhejiang, People's Republic of China;

Postgraduate student,
H. S. Skovoroda Kharkiv National
Pedagogical University
Room 40, 3, Faninsky lane, Kharkiv,
Ukraine 61166
<https://orcid.org/0000-0002-6997-8811>